

Arbetslivskommissionen för turismbranschen, lägesbild 2018–2019

Arbetslivskommissionen för turismbranschen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik-och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI.

Uppgifterna om utförda studieprestationer 2018 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2019. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2019 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2020. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi.

De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehänteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI. Dessa uppgifter statistikförs under punkterna "inga uppgifter"/"har inte meddelats".

Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

Utvecklingen av antalet examina och examensdelar, marginellt avlagda examina eller kompetensområden

Enligt kommissionens observationer trenden för antalet avlagda examina nedåtgående, men man hoppas att de nya examina ger fler prestationer på längre sikt. Kommissionen anser också att det är viktigt att yrkesutbildningens dragningskraft ökar, vilket innebär starkare handledning av studerande och att finansieringen av utbildningen stabiliseras.

Gränssnittsproblemen i KOSKI-systemet har lett till bristande information (till exempel mycket "tomma" inom kompetensområdena). Examina med samma kod kan synas med "fel" namn och koden är samma, men examensnamnet har ändrats.

Examens- och examensdelsprestationer	2018		2019	
	hela examen	examensdelar	hela examen	examensdelar
Grundexamen i turism	698	5 573	644	6 658
Kompetensområdet för turismservice	374		346	
Kompetensområdet för försäljning av resetjänster	1		29	
Kompetensområdet för inkvarteringstjänster	0		44	
Kompetensområdet för försäljning av turismservice och informationstjänst	319		218	
Tomma	5		8	
Yrkesexamen för hotellreceptionist	44	81	22	55
Yrkesexamen i programtjänster för turister	47	160	24	58
Kompetensområdet för produktion av programtjänster	15		9	
Kompetensområdet för produktion av evenemang	14		14	
Tomma	18		7	
Yrkesexamen för guide	43	234		

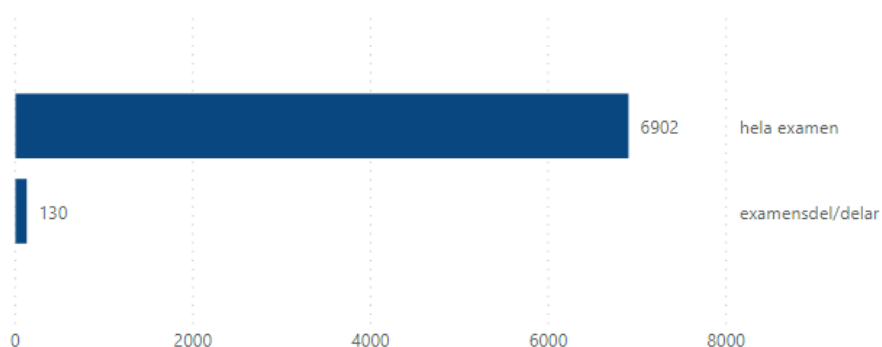
Yrkesexamen i turismservice			5	48
Yrkesexamen i guideservice			45*	213*
Totalt				

*Innehåller prestationer för yrkesexamen för guide

**Uppgifterna hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta. Prestationerna för examensdelarna omfattar inte examensdelar som uppgetts vara lokala.

I examina yrkesexamen för hotellreceptionist, grundexamen i turism, yrkesexamen i programtjänster för turister, yrkesexamen i turismservice och yrkesexamen i guideservice, som ingår i kommissionens område, är målet för examensdelarna 2019 följande:

Målet med studierna (avlägger den studerande hela examen eller enbart en examensdel/examensdelar)

Enligt kommissionens observationer har utbildningsanordnarna kanske ännu inte i tillräckligt hög grad utnyttjat möjligheten att produktifiera examensdelar för företagets behov. Målet för studierna för 6 902 examensdelar är att avlägga hela examen. För 130 examensdelar har målet varit att avlägga endast en eller flera examensdelar. Systemet gör det också möjligt att den studerande enligt sina behov avlägger enskilda examensdelar. Utgående från ovanstående uppgifter är det huvudsakliga målet att avlägga en hel examen.

Anordnande av examina

Examen	Anordnartillstånd	Aktiva anordnare	Övrigt
Grundexamen i turism	64	32	
Yrkesexamen i turismservice	31	10	i kraft 1.1.2019
Yrkesexamen i guideservice	16	7	i kraft 1.1.2019

* Tabellen innehåller inte examina som är i en övergångstid

* aktiviteten bestäms utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2018 eller 2019 som tillställts kommissionen.

Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta.

Diskussion

Ändringar i antalet anordnartillstånd och anordnande av examina

Sammanslagningarna av utbildningsanordnare och branschens för närvarande svagare dragningskraft har kunnat påverka antalet aktiva utbildningsanordnare. Det har dock inte skett någon betydande förändring i antalet aktiva utbildningsanordnare mellan 2018 och 2019.

Fördelningen av examens-/examensdelsprestationer mellan utbildningsanordnarna Geografisk och språklig täckning vid anordnande av examina

Geografiskt sett är utbudet av utbildning bra och både små och stora aktörer har anordnartillstånd. Yrkesexamina i turismservice och guideservice har trätt i kraft den 1 januari 2019 och kommissionen tror att antalet aktiva arrangörer kommer att öka i framtiden. Det regionala samarbetet mellan utbildningsanordnarna kommer också när det gäller att ordna examina att öka i framtiden.

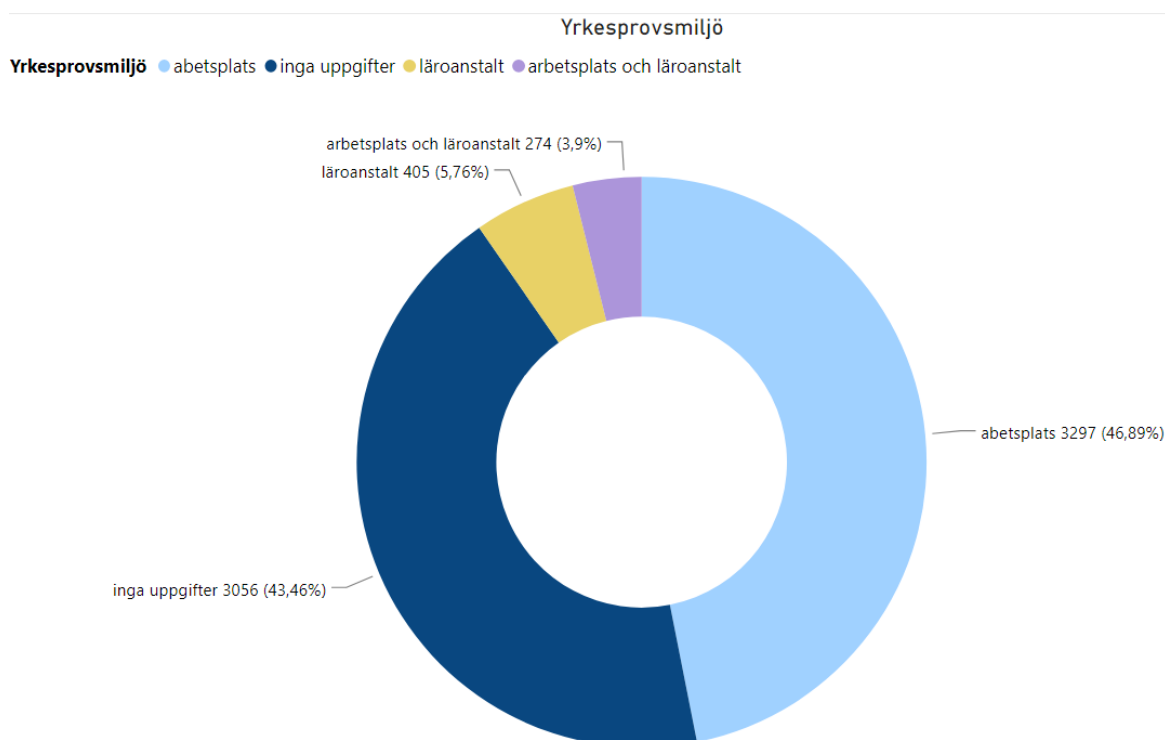
Språkligt sett har grundexamen i turism en aktiv svenskspråkig och en engelskspråkig anordnare.

Kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Diskussion

Fördelning av platser där yrkesprov genomförs

I examina yrkesexamen för hotellreceptionist, grundexamen i turism, yrkesexamen i programtjänster för turister, yrkesexamen i turismservice och yrkesexamen i guideservice, som ingår i kommissionens område, ser platserna för genomförande av yrkesprov 2019 ut enligt följande:

Det stora antalet under punkten ”inga uppgifter” kan bero på utmaningarna med att överföra uppgifter och kan även innehålla examensdelar som ingår i de gemensamma examensdelarna. Dessutom fäste kommissionen uppmärksamhet vid att punkten Läroanstalt omfattar avläggande av examensdelarna Guidningstjänster (83 st.), Produktifiering av turismservice (62 st.) och Marknadsföringskommunikation inom turismservice (45 st.). Vad gäller examensdelen Guidningstjänster verkar det som om de yrkesprov som genomförts i arbetslivet inte helt sker i arbetslivet. Också i de två sistnämnda examensdelarna är det önskvärt att kontakterna till arbetslivet används i större utsträckning. Arbetslivskommissionen har under sina besök bekantat sig med bra genomförandemodeller för hur ovan nämnda examensdelar ordnas tillsammans med partners i arbetslivet.

Medeltalet för yrkesproven är 4,8. I grundexamen i turism är värdena för PUK 3,3–4,8 i slutenkäten. Allmänt taget kan man konstatera att resultaten innehåller många utbildningsanordnare och startenkäter med endast ett fåtal respondenter. I studeranderesponsen var de poäng som de studerande gav i startenkäten över hela fältet högre än poängen i slutenkäten. Antalet respondenter i slutenkäten var betydligt färre och en del läroanstalter hade fått för få svar för att de skulle kunna statistikföras.

Kommissionen anser att om någons värden är klart lägre än genomsnittet i både start- och slutenkäten kan kommissionen i fortsättningen göra ett besök. Kommissionen är av den åsikten att i detta sammanhang är NPS inte en viktig mätare för arbetslivskommissionen när det gäller kvalitetssäkring. NPS-talet är svårt att anpassa till kommissionens uppgiftsområde, vilket framhävs särskilt i de knappa svarsmängderna. Frågan kan granskas till exempel under besöken genom att kolla upp om svaren i de öppna frågorna har gett närmare information.

** granskningsperioden för studeranderespons är 7/2018–9/2019. Bedömningsskala 1–5, där (5) helt av samma åsikt, (4) nästan helt av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) nästan helt av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt.*

Genomförande av tvåpartsbedömning av kunnande

Bedömningen har genomförts av (Grundexamen i turism, Yrkesexamen i turismservice, Yrkesexamen i guideservice):

Bedömare	Examensdelar
inga uppgifter	3033
Arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och lärare	2946
Lärare	631
Arbetsgivare/företrädare för arbetslivet	169
Två lärare	117
En annan företrädare för utbildningsanordnaren och lärare	13
Arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och annan företrädare för utbildningsanordnaren	7
Två arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och två lärare	2
Två andra företrädare för utbildningsanordnaren	1
Yhteensä	6919

Enligt kommissionens allmänna observationer och besöksrapporterna har tvåpartsbedömningen i princip fungerat. Statistiken verkar inte beskriva verkligheten. Det kan också handla om problem med överföring av information till KOSKI-systemet.

Motiveringar för ordnande av yrkesprov vid läroanstalter

Enligt information från besöken har man identifierat de motiverade orsakerna till yrkesprov som ordnats vid läroanstalterna och antecknat orsakerna i PUK. En del av examensdelarna kan med fog avläggas vid läroanstalten, till exempel planering av affärsverksamhet och marknadsföring av programtjänster, eftersom examensdelen till exempel på grund av affärshemligheter inte kan avläggas i riktiga arbetsuppgifter. På basis av de diskussioner som förts under besöken ordnas yrkesprov vid läroanstalten i samband med arbetslivsorienterade samarbetsmöten eller bland internationella gäster i situationer som kan jämföras med arbetslivet.

Rättelser av bedömning

Kommissionen har fått en begäran om rättelse av bedömning. Kommissionen upplever att det låga antalet begäran om rättelse av bedömning ger en bild av ett system som fungerar kvalitativt. Men å andra sidan kan man fråga sig om de studerande i tillräcklig utsträckning känner till sina möjligheter att lämna en begäran om rättelse av bedömningen, om de känner att de blivit felbedömda. Ett litet antal begäran om rättelse kan alltså också bero på bristande information eller att man inte vågar eller känner till denna möjlighet. Under de diskussioner som förts under besöken har det också framkommit att det inte kommit några begäran om kontroll av bedömningen.

Planer för bedömning av kunnande

I de planer för yrkesexamina som kommit på remiss hade innehållet om grundexamina bearbetats. Utbildningsanordnarna har ofta använt en allmän modell och planerna har då inte varit examensspecifika. En av fem verksamhetsplaner var examensspecifik. Kommissionen anser att examensspecifika planer är viktigt. Det är viktigt att man tar till sig utbildningsanordnarnas gemensamt överenskomna anvisningar, som i sin tur stöder utbildningsanordnarens verksamhet som helhet. Under besöken har det framgått att största delen av planerna ännu har varit halvfärdiga eller saknat förankring i verksamheten.

De planer för bedömning av kunnandet som kommissionen under sina besök granskat ger bilden av att man ännu inte till fullo utnyttjat planernas potential som ett redskap för utbildningsanordnarna. Under besöken har det dock visat sig att man har som målsättning att planen ska utnyttjas i den vardagliga kvalitetshandlingen och för att utveckla verksamheten. Planen för bedömning av kunnande ska vara ett verktyg för läraren och till hjälp vid introduktion, men enligt observationer i samband med besöken kan konstateras att så inte är fallet.

Genomförandet av den personliga tillämpningen i praktiken

PUK och att den genomförs under hela examen ska säkerställas. Utgående från besöken följer man upp kompetensutvecklingen i inläringen på arbetsplatsen och i PUK dokumenteras den studerandes studieväg, där de individuella valen genomförs.

God praxis

Man följer i inläringen på arbetsplatsen upp hur kunnandet utvecklas och också eleven själv antecknar, upprätthåller och uppdaterar uppgifterna på överenskommet sätt. Den handledande läraren ger den studerande respons.

Det starka samarbetet med arbetslivet syns som etablerade samarbetspartners och att säkerställandet av kvaliteten på samarbetet fungerar. Lärarna har en stark kompetens. Studerande som behöver särskilt stöd har beaktats och läroanstalterna stöder i samarbete med arbetslivet den studerande.

Utvecklingsområden i utbildningsanordnarnas verksamhet

Utbildningsanordnarna bör fästa större uppmärksamhet vid hur planerna för bedömning av kunnande utarbetas och utnyttjas i det dagliga arbetet. Dessutom vore det bra att i stället för antalet utveckla kvaliteten på arbetslivspartnerskapen.

Utifrån besöken verkar det som att man ännu inte helt kunnat utnyttja kortare läroavtal. Ömsesidigt engagemang i den nya verksamhetsmodellen upplevs som en utmaning.

Utifrån de diskussioner som förts under besöken kan det vara bra att fästa uppmärksamhet vid att identifiera de risker som uppstår om samarbetet med arbetslivet blir beroende av en enskild person. Om endast en person ansvarar för alla ärenden, påverkas verksamheten och samarbetet avsevärt av förändringar i personalresurserna.

Kommissionen har lagt märke till att en utmaning i utbildningsanordnarnas verksamhet är att få de studerande att svara på studeranderesponsen inom yrkesutbildningen. Kan studeranderesponsen göras obligatorisk på något sätt? Dessutom funderade kommissionen på frågornas läsbarhet och hur olika grupper ska beaktas som respondenter (till exempel unga, invandrare, personer som behöver särskilt stöd).

Hur väl fungerar examensgrunderna

Diskussion

Examensgrundernas arbetslivsmotsvarighet

Av besöksrapporterna har det framgått att arbetslivet behöver skraddarsydd utbildning. Enligt kommissionens egna observationer har arbetslivets behov förändrats och förändras hela tiden, delvis i snabb takt. På små orter och i små företag är behoven mycket varierande, uppgifterna kan avvika från varandra och de kan stor utsträckning se annorlunda ut än vad som definieras i examensdelarna. I stora företag definieras uppgifterna däremot mycket noggrant och följer examensgrunderna.

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Kompetensområdena inom grundexamen styr i stor utsträckning valen i en viss riktning. Mångkunnighet förverkligas då inte. Av dessa orsaker utarbetades inga kompetensområden för yrkesexamen i turismservice. De möjligheter som de lokala examensdelarna erbjuder har erkänts. Utmaningar med omfattningen och hur man kan fylla 145 kompetenspoäng med vissa val (unga), jämför krävande valbara examensdelar.

Valfriheten gäller vissa examensdelar. Till exempel hade examensdelen Skötsel av turistfastigheter och turistomgivningar endast 13 prestationer. Hur väl möjliggörs individuella lärstigar och hur möts arbetslivets behov och valen?

Behov av ytterligare anvisningar i fråga om kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna eller sätten att påvisa yrkesskickligheten

En grundad anledning till yrkesprov som genomförs vid läroanstalten skulle kräva precisering i form av anvisningar för utbildningsanordnarna. När det gäller de gemensamma examensdelarna och deras delområden samt integreringen av dem önskar man att god praxis ges större utrymme.

Enligt kommissionen är det viktigt att bedömare från arbetslivet i högre grad sätter sig in i examensgrunderna och bedömningskriterierna.

Kommissionen anser också att man borde se till att den studerande får nödvändig information om kontroll av bedömningen och om begäran om rättelse.

Erfarenheter av hur de nya examensgrunderna fungerar

Det finns inte särskilt mycket information om hur examensgrunderna fungerar. Kommissionen ber att det som nämns i föregående punkt beaktas.